

адекватного перекладу. Під час осмислення тексту, свідомо чи несвідомо, будується текстовий або читацький силогізм, мале посилення якого спирається на факти, що вичитуються в тексті, а велике забезпечується фоновими знаннями (підтекстом реалій) читача й перекладача.

Література:

1. Kykot Valeriy. Translation of Implied Sense As a Psycholinguistic Category. *East European Journal of Psycholinguistics*. Issue 8, # 2, 2021. P. 92–102. URL: <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/528/285>
2. The Poetry of Robert Frost: The collected poems, complete and unabridged / edited by Edward Connery Lathem. New York: Henry Holt and Company, 2019. 610 p.
3. Фрост, Роберт. Вірші у перекладі В. Коротича. *Всесвіт*. 1964. № 7. С. 91–92.
4. Фрост, Роберт. Вірші у перекладі Д. Павличка. *Всесвіт*. 1983. № 2. С. 140.

Коваленко К. В., Томаз В. Р., студентки
Овсієнко Л. О., к. філол. н., доцент
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ ТА ВІДТВОРЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ ТА ЇХ СКОРОЧЕНЬ

Власні назви кожного регіону є носіями культури, фольклору та етнічно забарвлення народу до якого вони відносяться. Предметом дослідження даної наукової статті є проблематика перекладу таких назв та їх скорочень з німецької мови на українську і навпаки. Оскільки складно передати всі ці аспекти при перекладі, існує декілька найголовніших методів перекладу власних назв: транслітерація – передача літер одного алфавіту іншим; транскрипція – передача буквами мови перекладу оригіналу зі збереженням його звучання; наближений переклад – передача суті об’єкта при можливому не співпадінні лексем.

До прикладу: *faule Trine* говорять німці, щоб описати ліниву людину, а українці скажуть у *всякої Федорки свої відмовки*. При перекладі таких словосполучень із власними назвами варто підкреслити національну унікальність та асоціативність цих назв, які властиві певній мовній культурі. Тому варто в таких випадках знайти найбільш вдалий відповідник та ні в якому разі не перекладати дослівно, так як значення втрачаться.

До прикладу: німецьке місто *Reutlingen* не перекладається на українську мову дослівно, а звучить як у транскрипції *Ройтлінген*. Але існують звісно ж відхилення, які ми розглянемо нижче [1 с. 124].

Переклад географічних назв з німецької мови на українську, найчастіше виконується шляхом транскрипції та транслітерації.

Відомо, що більшість географічних назв, що позначають міста, річки, гори, передається транслітерацією. До прикладу: *Essen – Ессен, Fichtelberg – Фіхтельберг, Salzach – Зальцах*. Хоча іколи географічні назви перекладають, до прикладу: *die Erzgebirge – Рудні гори, der Thüringer Wald – Тюрінзький ліс*.

При транслітерації назв міст можлива часткова зміна вимови. До прикладу *Leipzig – Лейпциг*, але не *Ляйпцих*, *Bayern – Баварія*, а не *Байерн*. Такі географічні назви лише зберігають свою форму, але не відповідають фонетичним нормам.

Якщо говорити про назви країн, то вони мають свої норми перекладу. До прикладу: *die USA – США, die Ukraine – Україна*. Для перекладу назв країн використовують також суплетивні відповідники. До прикладу: нім. *Deutschland*, укр. *Німеччина*, англ. *Germany*.

Відносно часто для перекладу вулиць, будівель, музеїв, парків використовують метод комбінування, який включає в себе і транскрипцію, і транслітерацію [3 с. 109]. До прикладу: *die Gartenstraße – вулиця Гартенштрассе, die Frauenkirche – церква Фрауенкірхе*.

Імена та прізвища перекладаються методом транслітерації чи транскрипції у сучасних творах. Ще у 18-19 століттях використовували власні близькі відповідники у мові перекладу, проте з розвитком мови ця необхідність зникла, людям стали зрозумілі іноземні імена. До прикладу: *Johannes – Йоганн, Sigismund – Сигізмунд, Ludwig – Людовік*. Імена історичних постатей та їх прізвиська «в народі» перекладаються буквально чи наближено. До прикладу: *Katharina die Große – Катерина Велика; Ludwig der Sonnenkönig – Людовік, король Сонце*. У художньому перекладі використовують перифрастичні імена героїв чи заміняють їх до співзвучності, аби уникнути неправильного сенсу. До прикладу: *Bolette* (героїня твору «Жінка з моря» Г. Ібсена) на німецький переклад співзвучне з *Bulette – фрикаделька*, тому замінили на співзвучне *Babette* [1, с. 126].

Назви газет перекладаються методом транслітерації та беруться в лапки. Їх переклад виражає чітку семантику, проте заради кращого оформлення сенсу використовують чи прибирають деякі слова. До прикладу: *in der Zeitung «Molod' Ukrainy» – у «Молоді України»* [1, с. 126].

Назви інституцій, пам'ятників, фірм і т.п. доповнюються виразами чи словосполученнями для роз'яснення. До прикладу: *Humboldt-Universität zu Berlin – Берлінський університет імені Гумбольдта*.

Підсумовуючи подану інформацію можна дійти висновку, що до всіх сфер перекладу, в тому числі й власних назв, потрібно обирати власний метод, що

повною мірою розкриє сутність назви, її походження та збереже етнічне забарвлення мови оригіналу. Кожне поле діяльності трансляції довершується перекладачем, його досвідом та вміннями, ось чому важливо мати збагачений запас лексем рідної мови та мови перекладу.

Література:

1. Кияк Т.Р. А. *Перекладознавство (німецько-український напрям)*. Київ : Вид. дім. «Київський національний університет імені Тараса Шевченка», 2009. 543 с.
2. Kappler A. *Tatsachen über Deutschland*. Frankfurt/Main : Societäts-Verlag, 1997. 568 S.

Коваль Р.В., студент (Вінниця)
Вишивана Н.В., канд. філол. наук., доцент (Вінниця)
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ДОСЛІДЖЕННЯ НЕПРЯМОЇ МОВИ У СВІТЛІ ТЕОРІЇ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ

Мовлення людини знаходить своє відображення у різних типах дискурсу, у тому числі й непряма мова. Непряма мова є важливою складовою для побудови психологічного портрету мовця. Її доцільно досліджувати з точки зору лінгвістичної прагматики.

Більшість висловлювань як комунікативних одиниць мови перш за все характеризуються тим, що включають в себе повідомлення, котре висловлюється мовцем з певною метою.

В основі семантичного та прагматичного аспекту непрямої мови діють різнопланові за формою і змістом процеси. Семантичний аспект речення ґрунтується на лінгвістичних знаннях людини, які є результатом її лінгвістичної практики; виявляє чіткі контури плану вираження. Зміст аспекту визначається як сума прямих (дослівних) значень (сем) формальних елементів речення з урахуванням даних компонентів логіко-комунікативної структури речення.

Прагматичний аспект речення ґрунтується на вмінні мовця правильно оперувати лінгвістичними знаннями відповідно до чинників, що зумовлюють хід спілкування. Прагматичний потенціал мовного явища виражається в тому, який ефект воно зможе справити на адресата, «а саме до якої дії його спонукати (якщо спонукати взагалі)» [2]. Мовець повинен знати: кому, що, в якій ситуації і як оформити задумане; його партнер – бути готовим (також бути компетентним) до прийому інформації та реактивної (відповідної) дії [3].